

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาลักษณะของผ้าชนิดต่าง ๆ ที่ปรากฏในวรรณคดีไทย
2. เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของผ้าชนิดต่าง ๆ ที่ปรากฏในวรรณคดีไทย
3. เพื่อศึกษาวัฒนธรรมการใช้ผ้าที่ปรากฏในวรรณคดีไทย

ความสำคัญและประโยชน์ของการศึกษาค้นคว้า

1. ทำให้ทราบถึงลักษณะของผ้าชนิดต่าง ๆ ที่ปรากฏในวรรณคดีไทย
2. ทำให้ทราบถึงประวัติความเป็นมาของผ้าชนิดต่าง ๆ ที่ปรากฏในวรรณคดีไทย
3. ทำให้ทราบถึงวัฒนธรรมการใช้ผ้าที่ปรากฏในวรรณคดีไทย
4. ทำให้มองเห็นคุณค่าของวรรณคดีไทยมากยิ่งขึ้น
5. เป็นประโยชน์และแนวทางในการศึกษาค้นคว้าด้านวรรณคดีต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ศึกษาค้นคว้าเรื่องผ้าในวรรณคดีไทยตามที่ได้กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ของการศึกษาค้นคว้าจากวรรณคดีไทยสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นเท่านั้น
2. วรรณคดีที่นำมาศึกษาค้นคว้า ได้แก่ วรรณคดีไทยสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (ร.1-3) ที่มีข้อมูลเรื่องผ้าปรากฏอยู่จำนวน 24 เรื่อง

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามวิธีวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยมีขั้นตอนตามลำดับดังนี้

1. สारวจและศึกษา เนื้อหาวรรณคดี ไทย ในสมัยรัตน โกสินทร์ตอนต้น เพื่อคัด เลือกวรรณคดี ไทย
2. ศึกษาค้นคว้า ความรู้เกี่ยวกับ เรื่องผ้าจากหนังสือ เอกสาร และ งานวิจัยต่าง ๆ เพื่อใช้ เป็นข้อมูลพื้นฐานและข้อมูลอ้างอิงประกอบการศึกษาค้นคว้า
3. ศึกษาและวิเคราะห์ เรื่องผ้าในวรรณคดีไทยตามวัตถุประสงค์ที่ กำหนดไว้
4. สรุปผลการศึกษาค้นคว้า อภิปรายผล และ เสนอแนะ
5. เสนอผลการศึกษาค้นคว้าด้วยวิธีพรรณนาวิเคราะห์ (Analytical Descriptive)

สรุปและอภิปรายผลการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้า เรื่องผ้าในวรรณคดี ไทย โดยวิธีการที่กล่าวมาสามารถ สรุปและอภิปรายผลการศึกษาค้นคว้า ได้ดังนี้

1. วรรณคดี ไทยสมัยรัตน โกสินทร์ตอนต้น มีชื่อผ้าปรากฏอยู่ 48 ชนิด ซึ่งพอจะจำแนกได้ดังนี้
 - 1.1 จำแนกตามลักษณะของวัสดุที่ใช้ผลิต
 - ใยผ้าฝ้าย ได้แก่ ผ้ากุศราฐ ผ้าบัวบอก ผ้าตาเล็กงา ผ้าตาโอง เป็นต้น
 - ใยไหม ได้แก่ ผ้ากษมะหมี ผ้าแพร ผ้าบูม ผ้า โท ไสยพัลลภ เป็นต้น

- ไหมเทียมและทองแสงเงินแสง ใต้แก่ ผ้ากรองทอง
ผ้าเข้มขาว ผ้าคาด ผ้าเยียรยับ เป็นต้น
- ป่านและ เบลือกไม้ ใต้แก่ ผ้าไหมพิลลอร์ ผ้าคากรอง-
เบลือกไม้ เป็นต้น
- ไยพิชอื่น ๆ ใต้แก่ ผ้าใยบัว ผ้าอุทุมพร เป็นต้น
- ชนลัตว์ ใต้แก่ ผ้ากัมพล ผ้าบัสกุ ผ้าสีกลาด ผ้าส่วน
เป็นต้น

1.2 จำแนกตามกรรมวิธีที่ผลิต

- การทอ ใต้แก่ ผ้ายก ผ้าไหม ผ้าจวน ผ้ารีวทอง เป็นต้น
- การปัก ใต้แก่ ผ้าปักไหม ผ้าปักทอง เป็นต้น
- การพิมพ์ ใต้แก่ ผ้าลายอย่าง ผ้าเขียนทอง ผ้าสุหรัค
เป็นต้น

- การถัก ใต้แก่ ผ้ากรองทอง

1.3 จำแนกตามประเภทการใช้งาน

- นามานุ่ง ใต้แก่ ผ้าบวม ผ้าสมปัก ผ้าคาโงง ผ้ามีสรู
เป็นต้น
- นามาท้ม ใต้แก่ ผ้าแพร ผ้าคานี ผ้าคาด ผ้าปักไหม
เป็นต้น
- นามาทาเป็นเสื้อ ใต้แก่ ผ้าเข้มขาว ผ้าบัสกุ ผ้าสีจันทร์
เป็นต้น
- นามาทาเป็นผ้าคาด ใต้แก่ ผ้ากุศราช ผ้ากรองทอง
ผ้าส่วน เป็นต้น

- 1.4 จำแนกตามลวดลาย ใต้แก่ ผ้ารีวทอง ผ้าห้ศวรี ผ้าบัสกุ
ผ้าคาเล็คองา ผ้าคาโงง ผ้าคามะกล่า ผ้าลาย ผ้าลายนอกอย่าง ผ้าลายอย่าง
เป็นต้น

- 1.5 จำแนกตามชื่อเมือง ใต้แก่ ผ้ากุศราช ผ้าคานี ผ้าปักหล่า
ผ้าสุหรัค เป็นต้น

ผ้าเหล่านี้ส่วนมากจะผลิตจากเส้นใยของฝ้าย ไหม ขนสัตว์ กล้วยตาก ทองแดง เงิน แล่ง การทอผ้าจะผลิตด้วยวิธีการทอเป็นส่วนใหญ่ เนื้อผ้ามีตั้งแต่ละเอียดจนหยาบ ลีมีสีต่าง ๆ กัน ทั้งที่เป็นผ้าพื้นสีเดียวกัน และหลายสีสอเคลือบเป็นลวดลายต่าง ๆ ซึ่งมักจะทอเป็นลายไทย เช่น ลายพรรณพฤกษา ลายนกยูง ลายเครือหงส์ ลายพุ่มข้าวบิณฑ์ ลายครุฑยุดนาค เป็นต้น

ผ้าชนิดต่าง ๆ ที่ปรากฏในวรรณคดีไทยสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น มีทั้งผ้าที่ผลิตขึ้นในประเทศ และส่งเข้ามาจากต่างประเทศ เช่น อินเดีย จีน เบอร์มาเซีย ญี่ปุ่น และประเทศแถบยุโรป

อินเดีย และจีน นับเป็นแหล่งสำคัญที่ผลิตและส่งผ้าเข้ามาขายในเมืองไทย โดยเฉพาะพวกผ้าไหม ผ้าแพร และผ้าลายต่าง ๆ ซึ่งผ้าเหล่านี้ล้วนเป็นผ้าเนื้อดี สีสดสวยงาม แต่มีราคาแพง นิยมนำมาใช้กันเฉพาะในหมู่ชนชั้นสูงในราชสำนัก ส่วนผ้าที่ผลิตขึ้นในประเทศมักจะเป็นผ้าที่ทอจากฝ้าย ได้แก่ ผ้าลาย และผ้าตาต่าง ๆ เช่น ผ้าตาโดง ผ้าตาคะม่อล่า ผ้าตาเล็กลงา ผ้าตาบัวบอก เป็นต้น ผ้าเหล่านี้นิยมใช้นุ่งห่มในหมู่ชาวบ้านทั่วไป อย่างไรก็ตามผ้าบางชนิดมีทั้งที่ผลิตขึ้นในประเทศ และส่งเข้ามาจากต่างประเทศ เช่น ผ้าม่วง ผ้าลาย และผ้าไหม เป็นต้น นอกจากนี้ผ้าที่ส่งมาจากต่างประเทศนั้นช่างไทยนิยมนำมาปักและเขียนลวดลายต่าง ๆ ให้สวยงามยิ่งขึ้น เช่น การปักด้วยปีกแมงทับบนเนื้อผ้า ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความมีสติปัญญา ความคิดสร้างสรรค์ และสุนทรีย์ในจิตใจของคนไทยมาแต่อดีต

3. นอกจากจะนำมาใช้เป็นเครื่องนุ่งห่มแล้ว ผ้ายังเป็นตัวกำหนดและแสดงฐานะทางสังคมของบุคคลอีกด้วย ผ้าบางชนิดใช้ได้แต่เฉพาะกษัตริย์ถึงพระองค์เจ้าเท่านั้น เช่น ผ้าอุทุมพร ผ้าเขียนทอง ผ้ากัมพล ผ้าบางชนิดใช้เป็นเครื่องกำหนดตำแหน่งหน้าที่ราชการ เช่น ผ้าสมปัก ผ้าบูม ผ้าลายอย่าง โดยเฉพาะผ้าสมปักนั้น พวกขุนนางจะนุ่งผ้าสมปักทุกคน แต่กำหนดตำแหน่งผู้ใหญ่ผู้น้อยด้วยสี และลายปักที่ต่างกัน

ในเรื่องของความเชื่อและความนิยมนั้น วรรณคดีไทยสมัยรัตนโกสินทร์ ตอนต้น ได้สะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อและความนิยมเรื่องการนุ่งผ้า สีของผ้า คนไทยมีความเชื่อและความนิยมเรื่องสีของผ้าว่าวันไหนควรจะนุ่งห่มด้วยสีอะไร มาแต่สมัยโบราณ จึงมีการแต่งกายตามสีประจำวัน เพื่อความเป็นสิริมงคลแก่ตนเอง เค็มที่การนุ่งผ้าตามสีประจำวันนี้จะเกี่ยวข้องกับ เฉพาะ เครื่องทรงของ กษัตริย์ในการศึกสงคราม แต่ต่อมาได้มีการนำมาแต่งกันโดยทั่วไปในชีวิตประจำวัน นอกจากเราจะทราบเกี่ยวกับความเชื่อเรื่องการนุ่งห่มผ้าตามสีประจำวันแล้ว ยังทราบว่าสมัยก่อนคนไทยใช้สีนวลหรือสีขาว เป็นสีไว้ทุกข์ มิได้ใช้สีดำแต่อย่างใด การใช้สีดำเป็นสีไว้ทุกข์คงมีในระยะหลัง เมื่ออิทธิพลตะวันตกแพร่ เข้ามาและคนไทย นิยมตามแบบตะวันตก

การใช้ผ้าที่ปรากฏอยู่ในวรรณคดีไทย นอกจากจะคำนึงถึงฐานะทางสังคมและความเชื่อ ความนิยมแล้ว ยังเกี่ยวข้องกับ ถึง เวลาและ โอกาสอีกด้วย โดยเฉพาะกษัตริย์ ขุนนางข้าราชการในราชสำนัก จะมีข้อกำหนดในการแต่งกายตามโอกาสต่าง ๆ เช่น ในการออกศึกสงคราม ในการต้อนรับแขกเมือง คลอดจวนในงานพิธีต่าง ๆ แยกต่างกันไปออกไป ส่วนสามัญชนทั่วไปโดยปกติแล้วจะแต่งกายอย่างเรียบง่ายคือ "นุ่งผืนห่มผืน" แต่ถ้ามีโอกาสพิเศษ เช่น ในงานเทศกาลหรืองานพิธีต่าง ๆ ก็จะไปแต่งตัวประดับประดาขึ้นกันด้วยผ้านุ่งและผ้าห่มใหม่ ๆ

การศึกษาค้นคว้าเรื่องผ้าในวรรณคดีไทยตามที่คุณศึกษาได้น่าลักษณะประวัติความเป็นมาของผ้า ตลอดจนวัฒนธรรมการใช้ผ้าที่ปรากฏในวรรณคดีไทย มาเสนอครั้งนี้ คงจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่ต้องการศึกษาหาความรู้ในเรื่องนี้ ซึ่งจัดเป็นวัฒนธรรมที่สำคัญอย่างหนึ่งของชาติที่แสดงถึงความเจริญรุ่งเรือง ที่มีมาในอดีต

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาค้นคว้าเรื่องผ้าในวรรณคดี ไทยในครั้งนี้เป็นการศึกษาอย่างกว้าง ๆ จึงมีแง่มุมและประเด็นต่าง ๆ ที่น่าศึกษาค้นคว้าต่อไป ประเด็นต่าง ๆ ที่น่าศึกษาค้นคว้ามุ่งดังนี้

1. ศึกษาเปรียบเทียบการแต่งกายของตัวละครในวรรณคดี ไทย เรื่องต่าง ๆ ที่อยู่ในสมัยเดียวกันหรือต่างสมัยกันว่ามีความแตกต่างหรือคล้ายคลึงกันหรือไม่อย่างไรสอดคล้องกับสภาพสังคมในสมัยนั้นหรือไม่อย่างไร

2. ศึกษาลวดลายของผ้าชนิดต่าง ๆ ที่ปรากฏในวรรณคดี ไทยอย่างละเอียด เพราะผ้าแต่ละชนิดจะมีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน แต่จะแตกต่างกันในเรื่องของลวดลายและสีสันทัน จึงควรศึกษาค้นคว้าเรื่องนี้อย่างละเอียด

3. เครื่องประดับมักจะนำมาใช้คู่กับเครื่องแต่งกาย จึงน่าจะมีการศึกษาเครื่องประดับในวรรณคดี ไทยว่ามีลักษณะ มีประวัติ และวัฒนธรรมในการใช้อย่างไร

นอกจากนี้วรรณคดี ไทยซึ่งเป็นสมบัติอันมีค่าซึ่งที่บรรพบุรุษ ได้สร้างสรรค์ไว้เป็นมรดกของลูกหลาน จึงน่าจะมีการนำเอาวรรณคดี เรื่องต่าง ๆ มาศึกษาเพื่ออนุรักษ์และเผยแพร่คุณค่าของวรรณคดี ไทยให้แพร่หลายต่อไป